

SPECTRAL SDR-4000 SL, DMC-30 SS SERIES 2, DMA-260 EN AVALON IDEA

Meesterlijke overtuigingskracht

Wie het maart nummer van Music Emotion heeft doorgelezen, zal het niet ontgaan zijn dat deze editie deels in het teken stond van de nu al bij leven legendarische audio ontwerper, professor Keith O. Johnson. In dit zeer uitgebreide interview waarbij veel verschillende onderwerpen aan de orde zijn gekomen, was ook veel plaats ingeruimd voor de nieuwe en zeer bijzondere Spectral SDR-4000 SL cd-speler. Om de claim 'beste cd-speler ooit gemaakt' eens grondig te kunnen onderzoeken, verzag importeur More Music mij naast deze cd-speler, ook maar meteen van de eveneens nieuwe Spectral DMC-30 SS Series 2 voorversterker, DMA-260 eindversterker, MIT kabels van de nieuwste generatie en last but not least, een paartje Avalon Idea als bijpassende weergevers.

Met testproducten is het vaak hollen of stilstaan. Zo staat er op een bepaald moment even tijdelijk niets in de luisterruimte of het aangrenzende magazijn, maar ik hoef mijn rug nog niet te keren of het lijkt wel of ineens alle nog ingeplande importeurs en fabrikanten tegelijkertijd hun producten willen komen brengen. Zo ook ten tijde van deze toch best omvangrijke 'More Music' set-up, waarna er ineens 18 verschillende test- en duurproducten tegelijkertijd in huize Ero aanwezig zijn! Toch is er een groot geluk want in dit geval gaat het niet alleen om testproducten voor deze komende editie, maar ook om exemplaren die nog niet zijn opgehaald van eerdere ME edities en om spullen voor de toekomstige nummers. Bijkomend voordeel en in dit geval toevalligheid van deze hausse aan aanwezige producten, is dat een behoorlijk groot deel in ongeveer hetzelfde prijs en kwaliteitssegment valt als de hier te testen Spectrals. Dus krijgt dit Amerikaanse trio ook ineens gepaste vriendschappelijke tegenstand van onder andere het Zwitserse Soudation en het Nederlandse Sonore van ontwerper Cock van der Weiden en Mirror Image van Rick Paap.

Spectral

Nadat het spreekwoordelijke stof is opgetrokken, staat er in de hal vóór de luisterruimte een indrukwekkende stapel gewichtige en vooral grote dozen. Soms vragen mensen mij wel eens of ik daar nu nooit eens blase van word, iedere maand zo'n flink aantal van die zware dozen en bijbehorende test-

producten. Maar het tegendeel is doorgaans het geval, want waarschijnlijk net als u, voel ikzelf vaak ook die prettige kriebels, die licht verhoogde hartslag en dat typische spanningspatroon wanneer er weer iets nieuws en moois uit de doos of dozen tevoorschijn komt. Door mijn onlangs gehouden interview met Spectral hoofdontwerper Keith Johnson, is mijn verwachtingspatroon dit keer extra hoog gespannen. En wanneer de drie apparaten vervolgens uiteindelijk echt voor mij staan te glanzen, ervaar ik het zelfs als fysiek spannend!

SDR-4000 SL

Mede gezien de uitkomsten in het interview 'stort' ik mij uiteraard als eerste bijna letterlijk op de SDR-4000 SL cd-speler. En ook al lijkt het of een groot deel van technisch minnend Nederland het keer op keer nodig blijkt te vinden om het medium cd maar zo snel mogelijk naar de afgrond te duwen. Ik blijf persoonlijk onveranderd een trouwe aanhanger van dit in de topklasse nog steeds extreem goed klinkende muziekmedium en koop nog steeds maandelijks de nodige nieuwe uitgaven. Zeker of misschien zelfs wel vooral, laat juist deze gloednieuwe super top cd-speler van Spectral zien, waarom cd ook vandaag de dag nog steeds zo'n onweerstaanbaar medium is. Net als bij lp heeft ook cd booklets met informatie bij de plaat of het plaatje zitten. Hierdoor wordt de mogelijkheid geboden om jezelf extra goed in te leven in het muzikale gebeuren. Daarnaast heb je de hele of een belangrijk deel van je muziekverzameling in één oogopslag bij de hand en weet ik uit ervaring dat je een bepaald muziekstuk op cd vaak veel sneller hebt gevonden als zelfs met de snelste streaming-oplossing mogelijk is. De mens en ik in ieder geval zeker, is toch vooral visueel georiënteerd, en de immense, logisch ingerichte platenkast geeft visueel nu eenmaal veel meer overzicht en houvast als het kleine schermje van de iPad. Een heel belangrijk ander voordeel vind ik de zeer snelle werking en vooral de ongecompliceerdheid van het medium cd. Hier hoeft u niet eerst netwerkadressen in te geven, contact met het internet te maken, uw bestaande data te rippen, uw nieuwe software soms maar moeizaam en tijdrovend te downloaden, back-ups te maken, etc, etc. Het enige wat u hier hoeft te doen is enkel het product uit te pakken, lichtnetstekker verbinden, interlinks vastmaken, speler inschakelen en spelen maar. Met als belangrijkste waarde het luisteren naar de muziek zelf. Het leven kan toch zo heerlijk ongecompliceerd zijn en deze SDR-4000 SL gaat hier in mee als geen ander. Wanneer de speler zo voor mij staat krijg ik bijna tranen in mijn ogen van ontroering. Waarom? Omdat deze speler mij meer als enig ander actueel product, aan de introductie en glorie dagen van het eens zo trotse zilveren schijfje doet denken. Het uiterlijk is met zijn maten van 48 cm breed, 10,5 cm hoog en 40 cm diep, goed gekozen. Maar het zijn vooral het gewicht van 20,9 kilo en het zeer robuuste en overzichtelijke voorkomen met enorm grote en goed verlichte drukknoppen en een extreem duidelijk display, wat bij mij deze sterke herinneringen oproept. Het enige wat visueel laat zien dat we hier toch echt in 2012 zijn en niet in 1983, is de zeer futuristisch verlichte sleuf van het

slotloader laadmechanisme. Want ook al is de weergavekwaliteit anno nu het hoogste wat ooit gehaald is, de schrijnende teruggang van fabrikanten die nog hoogwaardige cd loopwerken kunnen maken en vooral deze ook nog jarenlang kunnen garanderen, wordt helaas wel in sneltrein tempo minder. Net als de voorkant blijft vervolgens ook de achterzijde bij mij herinneringen aan de gouden glorie van de cd naar boven halen. Want waar zowat iedere cd-speler vandaag de dag bijna bezaaid is met omschakelbare digitale ingangen, heeft deze Spectral er... geen één! Enkel twee stoere en hoogwaardige ongebalanceerde RCA ingangen, een databus voor interne merkcommunicatie, een coaxiale digitale uitgang, euro netstekeraansluiting en dat is het.

Maar aangezien ik lang met Richard Fryer en Keith Johnson heb gesproken, verbaasd deze zienswijze mij in het geheel niet. Spectral wil met deze cd-speler een absoluut statement neerzetten. Niet zomaar een topspeler, maar het streven om het beste cd geluid neer te zetten wat volgens dit Amerikaanse merk mogelijk is. Nergens is op bezuinigd en alles is enkel maar het beste van het beste om zowel technologisch als gehoormatig alles uit het zilveren plaatje te halen wat er maar opstaat. Extra digitale ingangen zouden dit einddoel alleen maar aantasten door hun subtiele ongewenste interferentie, stoorinvloeden en onnodige extra complexiteit. Wanneer ik de bovenplaat na het losdraaien van een berg kleine schroefjes kan lichten, ben ik toch wel even met stomheid geslagen. Want naast de modellen van het eveneens zeer hoogwaardige Zwitserse Soulution, Accuphase en Esoteric, heb ik nog maar zelden een cd-speler gezien waar zoveel verschillende printplaten en onderdelen in verwerkt zitten. Een belangrijke clou had Keith Johnson mij al eerder verteld in de vorm van een buitengewoon ver doorgevoerde discrete opbouw. Want waar bij bijna alle cdspelers minstens een of twee, maar vaak nog veel meer opamps in de signaalweg zijn te vinden, ontbreken deze in de SDR-4000 SL geheel! Volgens Keith gooi je namelijk al bij gebruik van slechts één enkele zelfs hoogwaardige opamp in de signaalweg, meteen al de belangrijkste puurheid en integriteit uit het geluid weg. De reden dat het zo weinig wordt toegepast wordt voornamelijk veroorzaakt door de toegenomen benodigde ruimte, extra warmteontwikkeling, hoger stroomverbruik en het feit dat het matchen van al de benodigde componenten een veel grotere rol gaat spelen. Samenvattend dus een tijdrovende en daardoor automatisch kostbare werkwijze. Dus het enorme aantal zichtbare onderdelen is hiermee meteen grotendeels verklaard. Andere bijzon-

dere wapenfeiten van deze speler zijn onder andere de Spectralock Master Clock architectuur. Feitelijk de ultieme en meest uitgebreide poging van Keith Johnson om definitief af te rekenen met het zo klankverwoestende jitterspook. In tegenstelling tot alle andere bestaande cdspelers waar het loopwerk al van een inwendige klok is voorzien, is het door Spectral toegepaste professionele cd-rom loopwerk genaamd UltraDrive als het ware 'klokloos' en wordt aangestuurd door een externe oscillator. De optische drive als 'slaaf' direct vanuit de DAC klok aansturen, zorgt voor de hoogste timing accuratesse en dus de laagste jitter. Over de steeds maar lagere betrouwbaarheid en lange termijn ondersteuning en stabiliteit van de nog overgebleven cd loopwerken heb ik het al eerder in dit artikel gehad en het Spectral antwoord is een cd-rom loopwerk wat is ontworpen voor kritische toepassingen in de luchtvaart en zware commerciële toepassingen. Duurzaamheid en betrouwbaarheid zijn hier het toverwoord en het loopwerk is dermate duurzaam, dat de gegarandeerde betrouwbaarheid en levensduur zelfs zo'n 2x hoger liggen dan van elk ander vandaag de dag geproduceerd loopwerk! Nog belangrijker is dat door de hoge duurzaamheidseisen die aan dit loopwerk worden gesteld, in tegenstelling tot de meeste andere verkrijgbare exemplaren, de ondersteuning nog tot in lengte der jaren zal kunnen worden gegarandeerd. Een prettig gevoel als je zo'n kostbaar topproduct wilt aanschaffen als deze SDR-4000 SL. Het digitale hart van deze speler wordt tenslotte gevormd door een viertal 24-bits maatwerk dac's in een dubbele gebalanceerde configuratie met aansluitend een digitale filter dat 8x oversampelt.

DMC-30 SS Series 2

Na de oersolide, professioneel en zeer overzichtelijk opgebouwde SDR-4000 SL cd-speler, is het geen verrassing dat ook de Spectral top voorversterker, de DMC-30 SS Series 2, over zo'n zelfde soort uitstraling en constructie beschikt. De 10 kilo zware DMC 30 SS Series 2 (48 cm breed, 10,5 cm hoog en 31,7 cm diep), is de laatste reïncarnatie van deze absolute referentie voortrap van dit roemruchte Amerikaanse merk. En dat daarbij werkelijk niets aan het toeval is overgelaten, besef ik al meteen wanneer blijkt dat mijn testexemplaar speciaal met een doorzichtig perspex boven paneel voor display showtoepassingen is uitgerust. Door de enorme breedbandigheid die alle Spectral ontwerpen zo kenmerkt, is het overigens sterk af te raden deze voortrap met dit doorzichtige paneel te gebruiken. Voordat ik het standaard aanwezige

dikke metalen exemplaar weer terug heb geplaatst, heb ik uit nieuwsgierigheid en vooruitlopend op het gehoorvatige deel, namelijk alvast even naar de verschillen tussen beide boven panelen geluisterd. En ik moet zeggen dat het hoorbare verschil nog groter was dan ik van te voren al had bedacht. Met de standaard metalen bovenplaat was er sprake van nog meer rust, verfijning, transparantie, meer egale tonaliteit en stabiliteit in het 3D ruimtebeeld. Wanneer ik de voorzijde bekijk zie ik van links naar rechts: een uit twee balken bestaande amberkleurige display, waarbij de bovenste balk de balansstand aangeeft en de onderste de 100 fijnmazige stappen waarvan 50 visueel zichtbaar van de bijzondere analoge volumeregelaar. Rechts daarnaast volgen de druktoetsen voor de ingangselectie van de zes ingangen. Het volgende groepje toetsen bestaat uit tapemonitor, mono, absolute fase en mute toetsen en als laatste zijn er 2x twee toets groepen die de balans en het volumeniveau aansturen. De achterzijde toont eenzelfde soort strikte geordendheid, met naast de uiterst links geplaatste net-entree, zowel één paar gebalanceerde als single ended uitgangen. Single ended tape in- en uitgangen en de zes paar ingangen waarvan de zesde een gebalanceerd paar is, completeren tenslotte het geheel. Omdat in eerste instantie ook het doorzichtige paneel nog op deze voorversterker is bevestigd, weet net als bij de cd-speler ook dit apparaat diepe visuele indruk te maken. Het geheel kent namelijk naast de super strakke en zeer geordende opbouw, ook de nodige evaluaties ten opzichte van de voorgaande edities van deze ras high-end voorversterker. Zo is de voeding aangepast, hebben de hoge snelheids 'SHHA' uitgangsmodule de nodige verbeteringen ondergaan, is de gain verder verhoogd en zijn nog verschillende kleine en grote wijzigingen doorgevoerd om van deze DMC-30 SS Series 2, de beste editie tot nu toe te maken.

DMA-260

Na de zowel robuust als verfijnd aandoende cd-speler en voorversterker, is het met de komst van de DMA-260 stereo eindversterker meteen duidelijk dat we hier met een echt werkpaar van doen hebben. Samen met de DMA-360 Series 2

mono eindversterkers, vormt deze stereo DMA-260 namelijk de huidige 'top of the line' binnen het Spectral eindversterkerprogramma. Met zijn afmetingen van 48 cm breed, 18,4 cm hoog en 45,8 cm diep en zijn gewicht van 27,2 kilo, is deze één na duurste eindversterker beslist een forse en stoere verschijning te noemen die je niet snel over het hoofd zal zien. Naast het grote turquoise links geplaatste Spectral logo en de rechts geplaatste forse aan/uitschakelaar met enkele LED's die de werkingsstatus aangeven, is de voorzijde verder volledig leeg. De achterzijde wordt vooral gedomineerd door een groot koellichaam met nogal fors uitstekende koelribben. Links van dit koellichaam bevinden zich de wel heel erg dicht bij elkaar geplaatste en lastig bereikbare, maar dan weer wel hele fraaie Mundorf luidsprekerconnectoren met pal daaronder een tweetal zekeringen en een netstekker entree. Uiterst rechts zijn last but not least, zowel een paar single ended als gebalanceerde ingangen aanwezig. Dat deze DMA-260 ook qua uitgangsvermogen zeer potent is blijkt wel uit zijn 2 x 225 Watt aan 8 Ohm, 2 x 390 Watt aan 4 Ohm en 2 x 595(!) Watt aan 2 Ohm opgave. Net als alle andere Spectral ontwerpen, is ook dit op één na topmodel zeer breedbandig van opzet. Wat te denken van een frequentiebereik wat loopt van DC tot 1 MHz bij slechts 1 dB! Door deze enorme breedbandigheid kunnen alle bestaande signalen binnen ons gehoorvatig bereik, met ongehoorde accuratesse en gevrijwaard van ongewenste artefacten worden weergegeven. Iets wat beslist geen sinecure is, want samen met alle voordelen van zo'n enorme breedbandigheid haal je jezelf ook een hele berg aan problemen op de hals. Het is dan ook door de enorm diepgaande kennis van deze materie en de jarenlange ervaring, dat ieder Spectral product als dusdanig aan zijn verregaand artefact vrije klankinterpretatie kan worden herkend.

Avalon Idea

Na de wereldwijd verpletterend goed ontvangen Avalon Transcendent, een weergever die nieuwe deuren voor dit sympathieke Amerikaanse luidsprekermerk uit Boulder heeft geopend, waren de verwachtingen wederom hoog gespannen.

Wat voor nieuwe geniale inval(len) zou ontwerper Neil Patel zich dit keer weer te binnen laten schieten. En zou het een model aan de bovenkant of juist aan de onderkant van het inmiddels behoorlijk uitgebreide gamma te vinden zijn? Met de introductie van de nieuwe Idea midden oktober vorig jaar, is het antwoord inmiddels al gegeven. En deze nieuweling bevindt zich helemaal aan de prijstechnische meest gunstige kant van het gamma, namelijk de onderkant! Maar verwacht nu ook weer niet meteen de aanbieding van de week, want net als alle andere prestigieuze Avalon modellen, is en blijft ook deze Idea een echte Avalon. En het mooie daarbij is dat het merk dit keer gelukkig heeft besloten om ook deze aanzienlijk prijsgunstigere loot, te voorzien van de zo vertrouwde looks en uitstraling van zijn grotere broers. Niet alleen voor Avalon maar ook naar algemene maatstaven is de Idea een zeer handzame luidsprekerzuil. Nou ja zuil, net als zijn andere, duurdere broers, neigt ook de kast van de Idea behoorlijk schuin naar achteren. En mede door de vele facetten is er dus eigenlijk niet echt sprake van een zuilvorm. Waarschijnlijk door onze soms ietwat argwanende Nederlandse natuur, zult u zich waarschijnlijk nu net als ik afvragen waar die Amerikanen nu uiteindelijk op bezuinigd hebben. Nou, in ieder geval niet op de loepzuiver afgewerkte uit MDF vervaardigde kast. Want de 27,2 kg die de wijzer van de weegschaal laat uitslaan, is behoorlijk gewichtig en bovengemiddeld voor een behuizing van deze afmetingen (90,17 cm hoog, 21,9 cm breed en 25,4 cm diep). Ook een oppervlakkige kloptest laat op nagenoeg alle plaatsen een mooi gedempte 'plok' horen, waardoor de kast inwendig zeer waarschijnlijk over een behoorlijk aantal verstevigingen beschikt. Tijdens het verplaatsen en neerzetten op de laagpolige vloerbedekking in de hal voor de luisterruimte, stuit ik eigenlijk bij toeval op het eerste echte minpunt. De kast van de Idea is namelijk een stuk minder diep dan de andere duurdere Avalon modellen en samen met het behoorlijk aantal graden dat de kast naar achteren neigt, vind ik dat deze luidsprekers zonder de bijgeleverde cones (soort van spikes), wat al te gemakkelijk achterover kunnen kiepen. Zelfs bij het uitpakken dient u hier dus al enige extra aandacht aan te besteden. Met het drietal bijgeleverde conus per kast, wordt dit probleem overigens voldoende getackeld, ook bij hogere vloerbedekkingspelen zoals in mijn luisterruimte. Toch kom ik daarbij meteen bij een tweede veel kleiner maar zeker ook serieus bedoeld minpunt. Waarom heeft Avalon in de U-vormige bodemplaat (laat de naar beneden gerichte basreflexpijp vrij) nu geen 'inserts' met schroefdraad aangebracht of op zijn minst een drietal ietwat verzonken cirkels uitgespaard waar de drie cones netjes in kunnen vallen? Oké, in deze prijsklasse zal vermoedelijk de winkelier de luidsprekers wel komen opstellen, maar ik vond het zelf behoorlijk irritant dat na het plaatsen van de eerste cone, de kast heel gemakkelijk van dat eerste exemplaar afgleed bij het plaatsen van de tweede of derde cone. Als je het een aantal malen doet gaat het wel sneller en beter, maar Avalon, wat mij betreft is dit zeker voor verbetering vatbaar. Met deze twee kanttekeningen zijn meteen ook mijn opmerkingen op, want de Idea is verder een plaatje van een luidspre-

ker. Na het met doek bespannen en met vilt gevulde frontdoek verwijderd te hebben, worden de drie luidsprekereenheden zichtbaar. Helemaal bovenaan de voorzijde is de speciaal voor Avalon vervaardigde 2,54 cm grote keramische dome tweeter zichtbaar met op een nauwkeurig gedefinieerde afstand daaronder, twee 17,78 cm Nomex/Kevlar woofers van het Duitse Eton. Het rendement van de Idea is met 88 dB net wat onder het hedendaagse gemiddelde maar ik kan bij voorbaat al verklappen dat ook aansturing met een modale hoogwaardige versterker zoals van Moon of Ayre, prima gaat.

Luisteren 1 - Spectral voor- en eindversterker

In tegenstelling tot wat sommige lezers nu misschien zouden verwachten, is het vaak juist met producten uit de topklasse heel hard werken. U zult zelf vast ook wel min of meer de indruk hebben, dat hoe kostbaarder een systeem word, hoe vaker het ook flink onderuit kan gaan. Er zijn voorbeelden te over. Een super oplossend vermogen maar dun van timbre, een heel groot ruimtebeeld zonder enige samenhang, enorme dynamische contrasten maar geen verfijning en ga zo maar door. Maar ligt dat nu aan al deze topproducten of de mensen die het zo laten horen? Soms natuurlijk wel, maar meestal zit het vooral in de kunde van diegene die zo'n systeem samenstelt en uiteindelijk in een ruimte plaatst. U moet het zo zien; hoe meer potentie bepaalde componenten in zich hebben, hoe belangrijker de interactie met de rest van het systeem en de ruimte word. Als high-end dealers zoals Chateau Audio en Rhapsody roepen dat kopen via internet regelmatig garant staat voor een audiofiele catastrofe, wordt dit misschien al snel gezien als commerciële uiting om zeltjes te winnen. Maar niets is minder waar, want ook ik moest met mijn toch bovengemiddeld kennis bij het opstellen en tunen van systemen, vol

aan de bak om van deze Spectral/Avalon combinatie, echt een sluitend geheel te krijgen. Zoals ik eigenlijk altijd eerst doe bij voor mij (deels) onbekende componenten, heb ik ieder van de drie Spectral apparaten in de twee voor mij bekende referentiesystemen geïntegreerd. Systeem 1 bestaat uit de Unison Research Performance geïntegreerde single ended buizenversterker met North Star Design cd combinatie en systeem 2 bestaat uit de Sonore Epilog voorversterker met Mirror Image cd-speler en mono solid state eindversterkers. Dit om zoveel en vooral zo nauwkeurig mogelijk in kaart te brengen welke eigenschappen ieder product heeft. Als eerste ben ik begonnen met de laatste reïncarnatie van de Spectral DMC-30 SS Series 2 voorversterker. Een topkwaliteit solid state ontwerp waar inmiddels al vele jaren aan geperfectioneerd en fijn geslepen is. Zoals veel producten uit deze klasse, heeft ook deze Spectral voortrap er veel baat bij om op optimale bedrijfstemperatuur te komen. Na een halve dag was ik zover en speelde het apparaat op zijn top. Het feest kon dan ook letterlijk gaan beginnen. En feest werd het, want dit uitgekristalliseerde ontwerp is gewoon heel erg fraai en heeft gehoormatig veel te bieden. Veel drive en slam in het laag en middenlaag, beduidend grotere dynamische contrasten en gain ten opzichte van zijn voorganger Series 1, een middengebied wat een mooie symbiose vormt tussen vloeiend en een strakke afbakening en een hoog bereik wat zowel gehoormatig ver doorloopt als op een realistische manier schoon en verfijnd klinkt. Een hele mooie eerste indruk dus. Het eerste wat mij overigens bij ieder Spectral product iedere keer opnieuw opvalt, is de ultra goede presentatie van met name pianomuziek en de zeer natuurgetrouwe weergave van akoestische instrumenten. Het is een heel bijzondere presentatie die op het eerste gehoor bijna up-front lijkt, maar het zeker niet is. Ik kan het ook anders

formuleren. Bij eigenlijk ieder Spectral product is de toonvorming als het ware voor in de mond met de ambiance daar direct achteraan. Er is dus geen of veel minder sprake van versmering van klankblokken of harmonischen dan bij veel andere merken en producten. Het volgende wat opvalt, is de egale en hoogoplossende presentatie die veel raakvlakken met live weergave heeft. Nee, het heeft niet dat fraaie vleugje eufonische ruimteweergave of daadwerkelijk voelbaar organisch realisme wat (single ended) buizen zo mooi kunnen neerzetten en ook dat zeer pure 'rechte draad gevoel' wat de Nederlandse Sonore Epilog voorversterker zo mooi en uliem kan neerzetten, heeft de Spectral niet. Wat het wel heeft is die heerlijke innerlijke kracht tussen de noten, die mooie 'houten' klankkleuren en dat opzweepende gevoel wat je kunt krijgen als muziekdaadwerkelijk gaat leven. Buena Vista Social Club (WCD050) heeft gitarist Ry Cooder geen windeieren gelegd en ook vandaag de dag blijkt het een prachtig stijlvol document te zijn van die heerlijke zwoele Cubaanse muziek. Of de DMC-30 SS Series 2 nu zijn eigen partner DMA-260 aanstuurt of de super articulerende Mirror Image mono eindversterkers van Rick Paap voor de eindversterking zorgen, al bij het prachtige eerste nummer 'Chan Chan' wordt mij bijna letterlijk de adem ontnomen. Als bij toverslag bevind ik mij in de met hout betimmerde oude opnamestudio en ervaar bijna letterlijk het vocht wat van de wanden druipt en de hitte waarin de muzikanten moeten spelen. Het is een hele vreemde en zeldzame ervaring als je jezelf bijna deel voelt worden van het muzikale gebeuren en op slag is dan ook meteen duidelijk dat deze Series 2 ook nog beter de muzikale aandacht weet vast te houden dan de ook al heel goede Series 1. Uiteraard ben ik ook nieuwsgierig wat er gebeurd als ik na single ended aansluiten, voor gebalanceerd kies. De hoorbare verschillen zijn ogenblikkelijk groot ■■■NEXT

en erg duidelijk waarneembaar. Ik denk dat de keuze op dit vlak naast persoonlijke smaak, ook sterk te maken heeft met hoe een bepaalde luisterruimte of huiskamer met energie omgaat. Mede door mijn volledig symmetrische luisterruimte met zijn ultrastijve massieve wanden onder de grond, gaat geen greintje energie verloren. Wat ik dan ook meteen waarneem is die typische toenemende breedteafbeelding en de meer aanzette kracht in het laag midden en midden hoog, die gebruik van gebalanceerde verbindingen tussen voor- en eindversterker zo vaak kenmerken. Gebruik ik echter single ended verbindingen zoals eerder bij Ry Cooder, dan wordt juist het dieptebeeld aanzienlijk groter, worden er meer verschillen in hoogte afbeelding waarneembaar en vind ik de tonale balans in zowel hoog en laag meer puur en evenwichtig omdat de energie in deze gebieden wat minder nadrukkelijk wordt. Keerzijde is dat er ook ietwat omlijning verdwijnt. Dus als uw luidsprekersysteem van nature al ietwat bedekt en tonaal zacht klinkt, kan gebalanceerd de betere optie zijn. Bij de bron(nen) moet eenzelfde soort keuze worden gemaakt en daar ervaar ik de single ended optie vrijwel meteen als duidelijk superieur aan gebalanceerd. Dus tussen voor- en eind afhankelijk van de situatie single ended of gebalanceerd en bij de bron(nen) voor mij eigenlijk altijd single ended. Naast de eigen Spectral familieleden, blijkt de DMC-30 SS Series 2 ook mooi universeel uitwisselbaar met andere eindversterkers te zijn en dat vind ik een heel positief aspect. Wanneer ook de Spectral DMA-260 eindversterker duchtig zijn partijtje mee begint te blazen is de onderlinge synergie direct hoorbaar. Muziek vormt nog meer een totaaleenheid en de sterke punten van de voortrap liggen mooi in het verlengde van de eindversterker. Wat bij de DMA-260 al snel opvalt, is de absolute overtuigingskracht die na het goed doorwarmen van het apparaat optreedt en de aanzienlijk vollere en meer rijke klankbalans dan ik mij van eerdere Spectral eindversterker generaties kan herinneren. Hierdoor krijgt de weergave meer dan een vleugje van de hedendaagse buizentechniek mee en toch ook de grip en snelheid wat een modern krachtig en in dit geval breedbandig solid state eindversterkerontwerp zo kenmerkt. Wel ervaar ik in deze combinatie dat er ook moet worden opgepast dat er niet een bepaalde ongewenste donkerte in het middenlaag ontstaat. Een verkeerd kabel(merk) en luidsprekerkeuze, kan deze eigenschap nog verder versterken. Terwijl met behulp van een goede adequate dealer deze valkuil gemakkelijk kan worden voorkomen. Klopt de combinatie echter, dan is het uitbundig genieten van deze Spectral voor- eindcombinatie.

Luisteren 2 - Spectral SDR-4000 SL

En dan nu een mooi stukje voor al diegenen die vinden dat testen altijd veel te positief zijn en er nooit eens echte kritiek instaat. Nou, om kritiek gaat het in dit geval eigenlijk niet eens, maar wel om een vervelende valse start. Toen deze vermeende 'best klinkende cd-speler ter wereld' namelijk bij mij binnenkwam en ik mij verwonderde over het fraaie uiterlijk, was er al na de eerste noten tijdens het spelen wat loos. De speler klonk opmerkelijk futloos, tam en het op zich mooie ruimtebeeld leek wel uit de vloer te komen zo laag was het geplaatst?! Wat was hier aan de hand? Toen ik ook de volumeregelaar van de Unison en andere voorversterkers bovengemiddeld ver open moest draaien was het tijd om eens even wat te gaan meten. Gewapend met een Fluke multimeter en oude Denon test cd met testtonen uit begin negentiger jaren, bleek al snel dat de Spectral veel te weinig uitgangsspanning kon leveren. Bij de digitale 0 op 1 kHz (luidste uitsturing) slechts 0,8 volt! En toen bleek meteen de waarde van het zeer geoliede serviceapparaat van topimporteur More Music, want in no-time was de speler op de testbank in Groenekan en enkele dagen later was er een gloednieuwe analoge board vers uit Amerika in de speler geplaatst! Tja, dus ook bij dit soort 'state of the art' topproducten kan er wel eens wat mis of kapot gaan en dan is het wel zo fijn dat dit ongerief netjes en adequaat wordt opgelost. Uiteraard moest het inspelen weer deels opnieuw van start gaan, maar het was al ogenblikkelijk duidelijk dat het dit keer wel helemaal goed voor elkaar was. De afgelopen jaren heb ik van de nodige mensen gehoord dat ze cd-spelers vaak zo op elkaar vinden lijken. Nou dus niet bij deze SDR-4000 SL! Vooral op de hyper neutrale Sonore Epilog voortrap werden de verschillen tussen Spectral en andere merken, bijzonder breed en duidelijk uitgemeten. Ik kan er lang of kort over zijn, maar deze Spectral is gewoon de meest schoon klinkende, drie dimensionaal plaatsende en meest realistisch afgebakende cd-speler die ik ooit heb gehoord! Het grote verschil met alle andere cd-spelers is zelfs voor mij moeilijk in woorden uit te drukken. Maar het heeft in ieder geval in technische zin te maken met het feit dat deze speler heel duidelijk vele soorten aan vervorming, clipping en stress weet te voorkomen of te vermijden. Artefacten waar we tot op heden allemaal aan zijn gewend geraakt maar die nu dus ineens helemaal niet op het plaatje zelf blijken te staan! Vooral dat laatste betekent geweldig nieuws, want met al uw bestaande plaatjes kunt u nu een realisme bereiken wat ongekend is in cd land. In muzikale vorm betekent dit een buitengewoon hoge vorm van instrumentaal realisme

en een ongekennde plasticiteit en fysieke beeldvorming. Speciaal voor deze test heb ik mijzelf eens extra verwend en een unieke cd-r (rechtstreekse 1:1 kopie van de masterfile!) rechtstreeks uit Amerika geïmporteerd. Het gaat hier om het album Equinox van percussionist Markus Schwartz & Lakoe Brooklyn (SR2002) en de opname is afkomstig van het voor mij tot op heden totaal onbekende Soundkeeper Recordings label. Dit label van een zekere Barry Diament maakt geen gebruik van limiters en andere geluidstechnische beperkende trukendozen, ook wordt alles in één keer live ingespeeld en wordt er zeer minimalistisch met microfoons omgegaan. Wanneer ik vervolgens het prachtig gedragen 'Kote Moun Yo' en het opzwevende 'Gede Drum-n-Bass' afspeel is er met de SDR-4000 SL geen weg meer terug. Deze cd of beter gezegd cd-r, weet toch al als geen ander het gevoel van 'geen reproductie' te overstijgen, maar wat er hier gebeurt is gewoon bizar! Iedere microscopische wending in deze voor de oren zeer natuurlijk en realistisch aandoende opname, is perfect te volgen. Zowel tonaal als in het 3D stereopanorama. Het mooie daarbij is dat hier nu eens niet sprake is van die lelijke audiofiële hyperdetailering, maar dat het totaalgeheel zeer echt, vloeiend en natuurlijk blijft overkomen. Maar wat misschien nog wel de meeste indruk op mij maakt is die meesterlijke autoriteit, het bijna volmaakt weergeven van opgenomen timbres en de interactie van stemmen en instrumenten in een zeer reëel gepenseelde akoestische omgeving. Als laatste heb ik natuurlijk ook nog de nodige Reference Recordings opnamen de revue laten passeren waaronder de indrukwekkende Brubeck en Gandolfi werken (RR-122), de ragfijn opgenomen Symfonische dansen van Rachmaninof (RR-96), Copland 100 (RR-93) en natuurlijk de krachtige, prachtige en vooral emotioneel kleurrijke Vuurvogel van Igor Stravinski (RR-70). Al deze werken maken gebruik van het HDCD decoding systeem en uiteraard weet deze Spectral SDR-4000 SL, er echt alles uit te halen wat in de cd laag van deze opnames verborgen zit. Het eindresultaat is een ware caleidoscopische douche aan micro informatie en de fijne klankkleuren en dynamische schakeringen, hebben samen met mij menig bezoekende luisteraar urenlang in opperste verrukking gebracht. Wat mij betreft is deze SDR-4000 SL niet alleen een hele kostbare cd-speler, maar tevens het allerbeste product van Spectral wat ik zelf tot nu toe heb gehoord. Erg indrukwekkend en absoluut grensverleggend!

Luisteren 3 - Avalon Idea

Van de maatstaf zettende Spectral elektronica componenten,

is het toch een behoorlijke ruk naar de veel minder ambitieus bedoelde en relatief prijsgunstige Avalon Idea luidsprekers. Toch is het zeker niet zo dat deze nieuwste loot van ontwerper Neil Patel tegen al dit high-end geweld in de verdrinking komt. Integendeel zelfs, want goed ontworpen maar prijsgunstigere weergevers zoals deze Idea, kunnen vaak boven zichzelf worden uitgetild als er van topklasse elektronica gebruik wordt gemaakt om ze aan te sturen. Al bij het uitpakken en opstellen blijken deze Idea's, eigenlijk net als alle andere Avalon's, een heel andere behandeling te willen ontvangen dan de meeste andere merken luidsprekers. Sinds jaar en dag bieden de producten van deze Amerikaanse fabrikant namelijk als geen ander een heel fraai gelaagd en in alle dimensies correct 3D stereopanorama. Dat klinkt vooral heel erg mooi als alles eenmaal compleet en correct opgesteld staat, maar sinds de test van de door mij besproken Transcendents weet ik dat het heel hard werken kan zijn voordat alles ook helemaal op die juiste plek samenvalt. Naast een correcte tonale balans moet er bij een Avalon namelijk ook gelet en vooral geluisterd worden, of ook het tijd- en fasegedrag correct bij elkaar passen. En juist dat blijkt bij de Idea bijna nog wat lastiger te gaan dan de duurdere Transcendent. Het aandachtspunt in deze is dat de Idea een nogal 'fris' hoog en behoorlijk krachtig middenlaag bezit. Niet excessief of uit balans, maar er moet gewoon flink geschoven en goed geluisterd worden naar de interactie met de luisterruimte. De definitieve en uiteindelijk meest ideale plaats blijkt in mijn situatie een opstelling te zijn waarbij de luidsprekers nog breder uit elkaar moeten worden geplaatst dan mijn Masters en er zo'n 3 meter tussenruimte tussen de luidsprekers ontstaat. De weergevers moeten verder absoluut op de bijgeleverde cones worden geplaatst en dat maakt bij deze Idea een cruciaal verschil. Door deze cones komt het laag een stuk meer doortekend en kernachtig over, gaat veel meer ademen en vooral de integratie met de rest van het spectrum valt dan keurig netjes op zijn plaats. Zoals alle Avalons, dienen ook deze Idea's niet of nagenoeg niet te worden ingedraaid en dat vind ik ook persoonlijk een zeer goed uitgangspunt. In geval van de Avalon filosofie moet daarbij tussen het luidsprekersysteem en de luisterruimte of huiskamer, een bepaalde interactie plaatsvinden. Dus niet tegen de akoestiek vechten maar deze juist in het totaalgeheel betrekken waardoor tevens niets van de kostbare aanwezige energie wordt weggegooid. Groot voordeel als in het luidsprekerontwerp zelf hier al rekening mee is gehouden, is dat u net als bij een live uitvoering, bevrijd bent van die ene nare luisterpositie. Zeker in geval van

een echt goed opgestelde Avalon, is in ieder geval het hele gebied vóór de weergevers, optimaal 3D stereo met een enorme diepte, breedte en hoogte waarneembaar. Tweede voordeel van deze homogene energieverdeling is dat de luisteraar veel meer de indruk krijgt van een daadwerkelijk ter plekke uitgevoerd concert en minder van een ingeblikte illusie. Groot nadeel van de Avalon filosofie is dat de eindgebruiker niet 'lui' kan zijn. Met andere woorden, heeft u een huiskamer waar u de visite of televisie al niet of met moeite kan verstaan, koop dan vooral geen Avalon of verstandiger, breng uw huiskamer of luisterruimte eerst eens op orde! Ook in situaties wanneer er extreem veel asymmetrie in een bepaalde ruimte aanwezig is, wordt de opstellingsmoeilijkheidsgraad van de Idea's nog een heel stuk verhoogd. Laat uw dealer in zo'n geval eerst

even uw luisterruimte beoordelen op geschiktheid. En dan de klank zelf. Het is na de ideale positie in mijn ruimte gevonden te hebben, volstrekt duidelijk dat hier een topproduct staat te spelen en vooral een echte Avalon. Heel uitgewogen, prachtig 3D stereobeeld en een hoge mate aan betrokkenheid. Na mijn eerder genoemde opname van Markus Schwartz op het Soundkeeper Recordings label, nu een tweede opname op dit voor mij nu al fenomenaal goede label. Het gaat hier om singer/songwriter, pianist en gitarist Jason Vitelli met zijn album Confluence (SR2003). Ook hier gaat het om een cd-r die een rechtstreekse kopie van het masterbestand is en Jason wordt omgeven door een keur aan muzikanten. De muziekstijl van Confluence is met zijn nadrukkelijke soberheid en soms iets sombere toonzetting, totaal anders als het swingende en spannende jazz album van Schwartz, maar de gebruikte opnametechniek is wel weer duidelijk hetzelfde. Dus ook hier weer dat bijzondere gevoel naar echt optredende artiesten te luisteren die zich niets lijken aan te trekken van de bestaande luisterruimte. Ook bijzonder zijn de natuurlijke dynamiekverhoudingen en het feit dat de zanger gelukkig nu weer eens echt tussen de instrumenten in staat en niet nadrukkelijk met een zangmicrofoon naar voren is gehaald. Wanneer ik start met het nummer 'Sweet', waarbij Jason zichzelf op piano begeleid, komen de volledige kwaliteiten van de Idea prachtig tot uiting. De stem staat heel goed in verhouding tot de vleugel en de organische kwaliteiten en de juiste intonatie zorgen al snel voor een flinke dosis kippenvel. Het nummer 'Stay Away!' kent vervolgens een aanzienlijk grotere bezetting en na de inleiding barsten voor het refrein, ook het drumstel, achtergrondkoor en nog veel meer instrumenten los. De Idea zet hier een fantastische prestatie neer met een schaalgrootte en organische betrokkenheid die ver boven de prijsklasse van deze kleine Avalon uitstijgt. Tijdens verdere elektronica vergelijkingen blijkt dat de Idea zeker niet moeilijk is aan te sturen. Toch zou ik om de beste balans en controle te verkrijgen in dit geval eerder

Gebruikte componenten

Luidsprekers	Master Contemporary C, Piega Premium 50.2
Cd-spelers	North Star Design T192 + North Star Design Extremo DAC, Mirror Image, Canor CD2 VR+, Souldition 540 CD-speler
Geïntegreerde versterkers	Unison Research Performance, Canor TP-106 VR+, Primaluna Dialogue Premium
Voorversterkers	Sonore Epilog, Mirror Image
Eindversterkers	Souldition 501, Mirror Image
Audiorack	Finite Elemente Pagode Master Reference HD12
Interlinks	Siltech Royal Signature Empress, AudioQuest WEL Signature, Sonore Reference (RCA en XLR), MIT Oracle Matrix 50i (RCA en XLR)
Digitale kabels	North Star Design White Gold I2S, Nirvana Digital Link (S/PDIF)
Luidsprekerkabels	Nirvana SX, Sign Audio Technologie Pass series, MIT Oracle Matrix 90 HD – Revision 1
Netkabels	Nirvana PC, Kemp Reference, Essential Audio Tools Current Conductor, Sonore Reference, AudioQuest WEL Signature, Shunyata Hydra HC VTX
Netfiltering	Shunyata Hydra Talos

voor een solid state ontwerp gaan dan voor een buizenversterker. En dan liefst een merk met een wat zachte klank in het hoge midden en hoog en de nodige vloeiende controle in het laag weet te combineren. De Moon Evolution serie vormt bijvoorbeeld een bijzonder mooie match van dezelfde importeur, maar ook een Ayre 7 of 5 serie en bijvoorbeeld een Bryston B100, zullen beslist een mooie prijstechnisch verantwoorde match vormen. En de Spectral's met deze Idea, zult u nu ongetwijfeld allemaal in koor roepen? Nou, dat gaat op zich natuurlijk super. Vooral omdat door het surplus aan controle, muzikaliteit, oplossend vermogen en snelheid, de Idea's boven zichzelf uit kunnen stijgen en een veel hogere kwaliteit laten horen dan eigenlijk voor deze prijs gerechtvaardigd is.

Conclusie

Het is uiteindelijk weer een heel uitgebreid verslag geworden en ik hoop dat u er tijdens het lezen net zo van hebt genoten als ik tijdens het luisteren en schrijven ervan. Spectral, MIT en Avalon zijn al vele jaren een drie-eenheid die bij elkaar meer is als de som der delen. Wat ik erg interessant vind is dat ik de laatste jaren een langzame tonale verschuiving tussen deze merken ervaar. Nog steeds is die moeilijk te omschrijven magie en wisselwerking aanwezig, maar als extra bonus zijn deze spullen nu ook aanzienlijk universeler geworden. Bewuste keuze van deze fabrikanten of niet? Voor u als consument in ieder geval een groot extra voordeel vind ik. Ook als u dus vanuit een ander systeem zou willen doorgroeien naar een compleet Spectral/Avalon systeem, dan blijken bijvoorbeeld een SDR-4000 SL cd-speler of DMC-30 SS Series 2, hele universeel inzetbare schakels te zijn. Uiteraard krijgt deze SDR-4000 SL van mij een grote eervolle vermelding doordat het allround gezien de allerbeste cd-speler is die ik tot op heden heb gehoord! Niet alleen de kroon op het werk van Professor Keith O. Johnson, maar tevens en stil eerbetoon aan deze

nog steeds prachtige geluidsdrager die onvermoede kwaliteiten in zich blijkt te dragen. Wat de Avalon Idea betreft, deze moet opboksen tegen een zeer sterk actueel spelersveld. Het is gewoon een feit dat waar Avalon als merk in de jaren tachtig uniek was in zijn eigenschappen en presentatie, vandaag de dag aanzienlijk meer luidsprekermerken en modellen in staat zijn tot het neerzetten van een (bijna) zelfde geloofwaardige 3D stage met een correcte tonale balans. Toch zijn er ook nog steeds die moeilijk te vangen belangrijke aspecten welke gevoel en geloofwaardigheid heten. En wie de Idea een keer echt goed opgesteld en aangestuurd kan beluisteren, zal al snel kunnen beamen dat met name op die criteria ook de Idea ondanks zijn lagere plaats in de Avalon rangorde, nog steeds een stap vooruit is ten opzichte van de meeste concurrenten. Het mooiste heb ik voor het laatst bewaard want ondanks de absoluut gezien natuurlijk hoge prijzen, is de kwaliteit van zowel de Spectral als Avalon producten, wanneer ik het afzet tegen de directe concurrentie, opvallend goed te noemen. Het is en blijft natuurlijk veel geld, maar op verschillende terreinen is hier echt baanbrekend werk verricht en daar kunt u als consument nu de vruchten van plukken.

Tekst: Werner Ero

Fotografie Spectral: Spectral

Fotografie Avalon: Avalon

PRIJZEN:

SPECTRAL SDR-4000 SL CD-SPELER	€ 28.500,-
SPECTRAL DMC 30 SS VOORVERSTERKER	€ 15.900,-
SPECTRAL DMA-260 EINDVERSTERKER	€ 15.750,-
AVALON IDEA LUIDSPREKERS	€ 9.000,- PER PAAR

MORE MUSIC, TEL: 0346-211919

E-MAIL: INFO@MOREMUSIC.NL, WWW.MOREMUSIC.NL

►►END